

ABONAMENTUL:
 Pe un an . 33.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— "
 Pe 3 luni . . . 7.— "
 Pe o lună . . . 2.40 "
 Pentru România și
 străinătate:
 Pe un an . 40.— franci.
 Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
 și **ADMINISTRAȚIA**
 Strada Zrinyi Nr. 1/a

INSERTIUNILE
 se primesc la admia-
 strație.

Mulțumite publice și Log
 deschis costă șirul 20 fil.
 Manuscrisurile nu se in-
 napoiază.

Manifestul partidului socialdemocrat.

Arad, 6 Decembrie 1915.

Ori cât de pasivi suntem față cu evenimintele politice din țara noastră, ieșim din rezerva impusă de vreme și aplaudăm din inimă manifestul lansat de partidul socialdemocrat din Ungaria, adresat parlamentului, în care combatanții politice de umanitate pretind votul universal, secret și comunal, pentru toți fiii acestei țări fără de considerare la naționalitatea și confesiunea lor. Ceeace accentuează partidul social-democrat numai acum, noi știam mai de mult: în țara aceasta poporul este nu numai spinarea corpului, ci este însuș duhul vieții de stat. Dintre cele 20 și câteva milioane oameni câți trăesc în țara noastră, sunt peste 14 milioane țărani, iar din restul de 6 milioane, după teoria lui Lamprecht vom putea socoti cel puțin 3 milioane, ca descendente din popor. Prin urmare numai 3 milioane de oameni stau față cu 17, în raportul feudal și de origină nobilă. Fiziologia sociologică a lui Achille Loria ar constata că Ungaria, fiind formată din marile masse ale poporului, trebuie să fie stat democratic și să reprezinte tendințele de progres ale celor, ce-l susțin.

Manifestul social-democraților constată azi, în ajunul deschiderii parlamentului ceeace știam noi de aieva, că Ungaria, în concepția ei de stat actuală nu este încă un stat democratic și structura ei politică servește mai mult interese feudale, decât interese demo-

cratice. În Ungaria nici astăzi nu are decât o procentuală de 22¹/₂ a populației drepturile consultative și facultative ale parlamentarismului. În Ungaria nu este introdusă darea succesivă, pe baza căreia feudalul cu zece mii de pogoane de pământ plătește acelaș „rabat de interes”, ca Bade Ion din munte cu o furcă de pământ și cu doi pui pe meștergrindă; în Ungaria latifundiarii și clericali au în mână 30% din pământul țării. Aceste ar fi câteva date cardinale, ca să spunem trivial: „aduții” politice radicale. În schimb, ne aflăm în fața realității triste că jertfele ce le cere statul dela individ și cetățean, nu contrabalansează premiul etic al lui Mill, ce-l oferă statul pentru sacrificiul adus. Un cetățean la noi nu este încă alegător, până ce conjuncturi norocoase, adesea imposibile, nu-l împing spre o bună stare materială, care îl face dintr'odată alegător vizat. Nu poate avea vot la alegeri, deci nu-și poate manifesta influința morală țărânul și muncitorul, care nu plătește după o anumită cheie darea anuală fixată de lege — și dacă vom analiza pretențiunea crudă, vom ajunge la concluzia, că darea anuală fixată după minimul posibilității de stat nu sunt în stare să-o plătească aproape 10 milioane de oameni. Față cu aceasta fără de considerare la naționalitate și confesiune, pe toți fiii acestei țări îi deobligă legea, pentru a-și jertfi viața și avutul pentru scopurile țării. *Fiecare cetățean este de fapt soldat, căci chiar astăzi ne aduce telegraful știrea că guvernul prepară o nouă lege desbătută probabil de parlament, în vigoarea căreia legea LXVIII—4. va fi modificată ca, fiecare cetățean neaport și reformat, scutit de arme să fie asentat pentru lucrări publice.*

Niciodată n'am avut atâtea date vorbitoare cu elocință în fața noastră, ca în războiul actual, pentru a documenta concepția de adâncă filosofie a principiului egalist. Niciodată nu ni s'au ciocnit în suflet credințele ca astăzi. Jertfa individuală o aducem cu toții fără presiunea draconică a silii, căci iubirea de patrie și neam nu sunt ficțiuni, ci ele sunt tradițiunea națională a popoarelor. Dar când aduci jertfa, o aduci, ca nu numai să împlinești o datorie, ci ca împlinind una să prepari fericirea altora... Mă lupt pe câmpul de luptă și plătesc dăjdii mari, ca fiul meu să poată trăi în pace și să plătească dăjdii mai mici — sufer o vieață întreagă, adunând lăscăe de crițar în sertar, ca fiul meu să poată trăi vieața mai liniștit decât părintele său. Atavismul este deja un început de progres și progresul nu este decât o potențare rafinată a atavismului — principiul acesta a consfințit paginile istoriei de multe ori.

Partidul socialdemocrat adresează un manifest parlamentului, în care spune că Ungaria a fost salvată de popor, prin urmare poporul trebuie să fie recompensat cu darul mistic al libertății politice.

Partidul socialdemocrat a uitat însă să accentueze că poporul din Ungaria este compus nu numai din elementul maghiar, ci în afar' de Ungurii de baștină, în țara aceasta, trăesc în umbra istoriei lor milenare naționalitățile, cărora nu li se poate contesta dreptul de a fi și ele elemente de istorie și dacă partidul socialdemocrat a uitat să adauge în manifest că atunci, când Ungaria a fost salvată, o bună parte a acestei salvări o au naționalitățile, deci recompensa ce li se va da lor chiar cu încoronarea principiului egalist nu

Un păcat social.

(Pentru poporul rus și oricare alt Popor).

Traducere liberă din nemțește.

De Dr. P. R.

(Sfârșit)

(8)

Sistarea iobăgiei în Rusia nu s'a întâmplat la influința lui Alexandru al II-lea, ci la îndemnul acelor oameni altruști, cari pășind peste interesele lor proprii, au recunoscut păcatul iobăgiei și au încercat a se scăpa de el; aceea s'a întâmplat cu ajutorul oamenilor ca: Novikoff, Radiseff, Decembrisții, toți gata de a suferi și au și suferit pentru credința cu care s'au alipit de o chestie pe care au crezut-o dreptă.

Aceeaș trebuie să se întâmple azi cu chestia agrară.

Prea cred că s'au născut oamenii aceia, cari vor duce la desăvârșire aceasta operă însemnată pentru poporul rus.

Chestia agrară e azi așa de matură ca înainte cu 50 ani chestia iobăgiei. Acelaș proces se repețește. În timpul acela se căutau tot felul de mijloace pentru înlăturarea nemulțu-

mirii generale, iar în scopul acesta se aplicau felurite forme administrative; dar nimica n'a folosit și n'a putut folosi, până când chestia iobăgiei n'a ajuns la maturitatea recerută. Tot așa nici acuma nu pot și nu vor putea ajuta mijloacele externe până când chestia proprietății de pământ nu va ajunge la maturitate. Precum acuma țărânului i se pun în prospect diferite îmbunătățiri, ca de pildă să se cumpere pe seama lui pământ prin mijlocirea băncilor etc., tot așa au introdus atunci mijloace paliative pentru îmbunătățiri de o însemnată minimală, reguli despre munca de trei zile etc. Precum azi proprietarii mari de pământ protestează cu îndărătnicie contra sistării latifundiilor, tot așa atunci nobilimea n'a renunțat de bunăvoie la iobăgiei săi. Precum atunci biserică ținea de îndreptățită existența iobăgiei, tot astfel știința, care azi stă în locul bisericii, îndreptățește existența latifundiilor. Precum atunci susținătorii de sclavi, car mai mult sau mai puțin și-au recunoscut păcatul, s'au nizuț a-l reduce în diferite chipuri, permițându-le sclavilor dreptul de a se rescumpăra și a lucra liberi sub domnul lor de pământ și restrângându-și pretenșiunile față de țărani, tot astfel azi proprietarii mai sensibili se nizuesc a șterge păcatul ce-i apasă pe conștiință, dându-și pământul în arândă țărânilor, în condiții favorabile, sau vânzându-l prin mijlocirea

băncilor țărănești. Apoi zidesc școale și aranjează case de distracție, sări de cinematograf și de teatru pentru țărani. Pe atât de indiferent este însă guvernul față de aceasta chestie. Chestia agrară, întocmai ca și cea a iobăgiei, nu va putea fi rezolvată prin mijloace măestrite, ci e necesară o schimbare radicală a situației.

Ea va fi rezolvată nu din partea acelor cari voesc să micșoreze răul, ci de către aceia cari înțeleg că răul tot rău rămâne, chiar și atunci când voim să-l reducem. Și este nonsens a întinde omului pe cari îl chinăm mijloace alinătoare și nu este iertat să amănăm ajutorul dela acela care suferă, ci trebuie să-i dăm ajutor imediat. Forma actuală de stat și legile de dare existente le află Henry George de cele mai potrivite pentru o rezolvare cât mai grabnică a chestiei agrare.

„Pentru a putea ascunde adevărul” zice Henry George, care eu azi m'am nizuț să vi-l evidentiez, egoismul va trebui să ceară ajutorul neștiinței. Dar puterea sămânței de grâu este adevărul... pământul e arat, sămânța e sămănată, arborele cel bun va crește. E încă, mic, dar ochiul credinței îl vede”*)

*) Henry George Bd. X. p. 296.

poate sancționa nici decum politica de asimilare, politica intoleranței, politica urei de rasă și confesionale, inaugurată de recenta vorbire a contelui Apponyi. Partidul social-democrat a uitat să accentueze că salvarea Ungariei înseamnă triumful politicii acelora, ce nu vedeau în naționalități tâlhari, furi, sperjuri, asasini și mișei, ci oameni cu întreaga răspundere a conștiinței omenesti. Partidul socialdemocrat a uitat să admonieze în manifestu-i civilizată pe acei, ce se folosesc de serviciile naționalităților, dar se feresc ca Satan de tămâie, de-a recunoaște drepturile

etnice ale neamurilor. Aceștia, care formează și astăzi majoritatea parlamentului actual, înzadar le-ar fi lansat manifeste poetice oricare partid progresist. Convingerea noastră este că partidul socialdemocrat a manifestat mai mult pentru frumusețea gestului și să cocheteze puțin cu internaționalismul derutat atât de jalnic.

Totuși, chiar dacă nu este o manifestație sinceră, aplaudăm din inimă manifestul socialdemocrat, care este oricum un semn de viață în amorțeala ce a copleșit mințile și sufletele.

Serbia, România, Grecia.

„Le sort du royaume des Karageorge est jeté”.

Arad, 3 Decembrie 1915.

Gazette de Lausanne ne aduce la loc de frunte următorul articol important în numărul său dela 27 Noembrie. E curios cum se judecă neutrii, unii pe alții... Traducem:

De două luni curajoasa armată a Serbiei luptă contra dușmanilor coalizați. Toți au consimțit s'o zdrobiască: Austro-Ungari, Germani, Bulgari și Turci. Istoria ne va povesti mai târziu cum a fost invadată o mână de soldați de două imperii mari și sateliții lor.

Și Serbia își avu aliați, însă aceia și-au pierdut în palavre diplomatice timpul prețios când era posibil ajutorul. Astăzi este prea târziu. Soarta regatului Caragheorgheviștilor este hotărâtă. El este invadat, devastat. Acei ce și-au împărțit simpatiile aliaților nu pot decât să regrete sincer neprevăderea neglijând avertismentele multiple ale Serbiei și prietenilor ei. În parlamentele și ziarele din Paris, Londra și Petrograd se vorbește deja că această țară este o a doua Belgie și că aliații nu vor depune armele până ce nu va fi eliberată. Asigurări de aceste... Trebuia să împiedece zdrobirea Serbiei și puterile quadruplei puteau s'o facă. Morții nu pot fi înviați chiar cu cele mai strălucite discursuri din lume.

Însă pe lângă acești aliați combatanți, Sârbi mai aveau și un alt aliat, Grecia, și un prieten, România, la cari credeau că pot conta la început ostilităților. Aceste două țări au făcut nedreptate vechiului lor aliat. Grecia a nesocotit pur și simplu pactul ce-o lega de Serbia ca pe un „petec de hârtie” și, făcând-o, și-a îndepărtat prietenii. România, cu toate că era legată de Serbia într'un anume chip prin tratatul de București și obligațiunile ce le impune el, a socotit că e cuminte să părăsească pe vechiul aliat de arme destinului lui.

Eu cred că Henry George cu dreptul spezează înlăturarea apropiată a păcatului proprietății de pământ și scăparea țăranilor de suferințele, pe cari le-au purtat atât de îndelungat.

Eu mai cred afară de aceea, că înlăturarea acestui păcat mare, universal, va fi săvârșită din partea poporului rus-slav, care e predestinat pentru aceasta temă mare, în urma caracterului său spiritual și economic, că poporul rus nu va deveni un popor de proletari, imitând pe celelalte popoare ale Europei și Americii, ci din contră el va deslega chestia agrară și va arăta celorlalte națiuni calea spre o viață înțeleaptă, liberă și norocoasă, înafară de cadrele înguste ale servilismului și sclavajului capitalistic. În aceasta zace chemarea mare istorică a poporului rus.

Iasnaja Poljana.

Leo Tolstoj.

De sigur, sustragerile aceste au impresionat dureros pe Sârbi, cu toate că n'au fost surprinși. Semnele se iviseră de mult și guvernul din Niș nu se preocupa prea mult cu ele.

Astfel, cu puțin înainte de războiu, România avea dese ciocniri cu Bulgaria. Incidente de frontieră serioase, se produceau. Ea consultă Serbia dacă și-ar însoți armele contra Bulgarilor. Pe răspunsul afirmativ ea făcu planul și Serbia spunea că tratatul de București impune această atitudine, prin urmare ea se pune în serviciul vecinului său. Veni pe neașteptate extrădarea notei austriece și Sârbi întrebară la rândul lor dacă România i-ar apăra față de un atac eventual al Bulgarilor. Răspunsul a fost negativ: războiul european invalidează tratatul dela București și România nu mai are îndatoriri față de Serbia.

Și Români, în decursul războiului n'au fost dușmăniți față de vechii lor aliați. Ei le-au făcut mari servicii, cari însă au fost întreit răsplătite de Serbia care până în Septembrie le-a pus la dispoziție numeroase trenuri de muniții, material de războiu, etc., trimise României de către Franța și Anglia.

Grecia a fost o aliată a Serbiei, în înțelesul adevărat al cuvântului. Un pact formal o lega de țara regelui Petru. Chiar în toamna trecută guvernul Atenei se dovediseră puțin entuziasmați să dea ajutor prietenului lor de ieri. În momentul cel mai critic al retragerii sârbești din toamna trecută, prințul Alexandru prin ministrul său la Atena a cerut regelui Greciei șase baterii de munte, singure utilizabile în noroiul de atunci al drumurilor sârbești. Regele, ascunzându-se în dosul șefului său de stat major, Dumanis, a răspuns că, personal, el n'are nimic contra, însă că statul său major s'a opus pe motivul „pericolului bulgar”.

În primăvara trecută prințul a făcut o nouă întrebare. El rugă pe Greci să binevoiască a-i pune la dispoziție locomotive și vagoane pe cari nu le întrebunțează și de cari Sârbi au nevoie pentru transportul enormului trafic pe linia Salonice-Niș. Serbia promise să le înapoieze nouă în cursul unei luni, căci ea a făcut o comandă în America ce trebuie să sosească într'un moment într'altul. Grecia refuză din nou.

Astfel micile incidente se înmulțiră, semne neliniștitoare ale spiritului ce domnia în cercurile diriguitoare ale țării lui Constantin față de aliații Sârbi. Pe la sfârșitul lui Septembrie în cercurile diplomatice sârbești părerea era formată: Grecii resping alianța. În acest moment d. Venizelos, care a mai rămas și astăzi prieten credincios al Sârbilor și aliaților, era președinte de consiliu. Însă diplomații știau deja că regele a hotărât altfel și că el nu va tolera în capul guvernului pe cel ce l-a scos din disgrație și l-a așezat solid pe tron, negându-și meritele. Căderea lui Venizelos a fost semnalul părăsirii complete a Serbiei, preparată în surdina deja de mult timp.

În acest act, trebuie s'o spunem, adevăratul popor grecesc n'are nici o parte. La acest ceas inima lui bate alături de aliați. Acest act este

o consecință a campaniei de teroare pe care adversarii quadruplei au întreprins-o în Grecia. Ei n'au economisit cât de puțin aurul ce răsplătește serviciile făcute. Deja ultimele alegeri, în vară, au fost complet mituite în Macedonia și indeosebi la Salinoc. Cu toate acestea, Venizelos obținut o mare majoritate ce rămase totuși, neputincioasă față de intrigele multiple cari tindeau să arunce cu desăvârșire țara și curtea în brațele imperiilor centrale și Bulgaria. Astăzi, necrezutul este făcut aaccompli. Grecii cei mai îndârjiți dușmani ai Bulgarilor, sunt pe cale să se facă prietenii acestora. Regele Constantin, cel ce ne arată în Decembrie trecut un mare tablou de Scott reprezentând prizonieri bulgari păziți de câțiva soldați greci mândri, va desăvârși această capod'operă a cabinetului său de lucru?

Puterile quadruplei nu se pot desbrăca de vină în schimbarea atitudinii Elinilor. Ele au fost mereu lipsite de sinceritate față de Grecia și au disconsiderat sentimentul popular. Iară Serbia n'a comis față de aliatul său nici o greșală pe care acela ar putea să o invoace pentru a-și scuza abaterea.

La ora aceasta Grecia este împărțită între partidul curții și statul major înclinând spre puterile centrale și partidul lui Venizelos și popor care este pentru Serbia și aliații săi, indeosebi pentru Franța. Care din două? Toți ofițerii venizeliști au fost îndepărtați din Atena și trimiși în interiorul Macedoniei. Grecii venizeliști din străinătate, și ei sunt mulți la noi (în Elveția, N. R.), sunt supraveghiați, de un fel de poliție „loială”, ceace nu mi se pare compatibil cu legile noastre. Poate o acțiune energică din partea Angliei și Franței va convinge pe „guvernul bătrânului”, cum începe să fie numit, la sentimente mai bune față de nefericita și eroica aliată, Serbia.

Aceasta din urmă va rămânea fidelă cuvântului dat, ca și până azi, împotriva celor trei oferte de pace făcute de Austro-Ungaria. În ultima ședință a scupștinei, în luna Octombrie, doi sau trei socialiști, s'au evidențiat din partea calva că a continua ostilitățile însemnează pentru Serbia pur și simplu dispariția de pe harta lumii. Președintele consiliului, Nicolae Pașici, aprobat de toți deputații, a răspuns: „datoria unui popor este să moară frumos mai degrabă decât să trăiască în chip laș din grația agresorilor”. Parlamentul s'a închis votându-se lupta până în cele din urmă și cu strigătul: „mai bine moarte decât necinste”. Vântul a dus acest strigăt până la Atena?

„O mică chestiune de competență”.

Arad, 6 Decembrie.

Sub acest titlu primim dela un distins „reot al arhiiecezei” o corespondență mai lungă în chestia regretabilă, ivită între d. Dr. Nicolae Bălan, profesor seminarial și Dr. Ion Mateiu, referent școlar în Sibiu.

Regretăm neînțelegerea aceasta iscată între doi bărbați vrednici și valoroși muncitori în agrul atât de sterp al culturii românești și nu noi vom fi, cart se alimentăm asemenea neînțelegeri. Pentru aceea în această chestie nici nu admitem în coloanele acestui ziar vre-o polemă, care ar depăși cât de puțin limitele absolutei obiectivității.

Nu vom publica deci întreagă nici corespondența, ce am primit sub titlul de mai sus. Deoarece însă dintr'o parte se susține, că d. Dr. Ion Mateiu, doctor în drept, ar fi necompetent în postul lui ca referent școlar la consistoriul arhidiecezan, constatăm dimpreună cu autorul corespondenței, că d. Dr. Ion Mateiu este un „doctor în drept”, care după absolvirea cursurilor teologice în seminarul din Sibiu, obținând prin examene în regulă diploma de învățător, a funcționat timp de mai mulți ani ca învățător la cele mai de frunte școli din jurul Sibiului, a luat doctoratul în drept prin diligență privată, a scris o serie respectabilă de articole pedagogice și în volum, a publicat broșuri despre interpretarea legilor școlare, a condus ca comisar consistorial conferințe învățătoresci și se bucură cu drept cuvânt de reputa-

ția unui temeinic cunoscător al tuturor levilor și ordinațiilor școlare din 1911-1912. Toti acei, cari au cetit articolele dlui Dr. Ion Mateiu publicate în acest ziar, al cărui distins colaborator este, vor trebui să admită, că niciodată consistorul din Sibiu, în afară de Dr. Daniil Barcianu și Dr. Onisifor Ghibu, n'a avut om mai bine pregătit și mai competent pentru rezortul școlar, de cum este d. Dr. Ion Mateiu.

De altă parte însă nimeni n'are să se sfiască a recunoaște, că și d. Dr. Nicolae Bălan are titluri întemeiate la considerația și recunoștința obștească. Ar fi deci de dorit, ca din ambele părți să se treacă peste micile patimi și slăbiciuni omenesti și să se aibă în vedere exclusiv binele obștei.

Acesta este punctul nostru de vedere și prin asta încheiem dosarul în chestie.

Din România.

Sedințele corpurilor legiuitoare române. — Interpelări. — Răspunsul dlui Brătianu.

București, 21 Noembrie v.

În ședința de Martii a camerei române au fost aleși vicepreședinții ai camerei I. Mătescu cu 82 voturi, T. Frumuseanu, cu 84 voturi, I. Th. Florescu cu 77 voturi și Alex. Iliescu cu 73 voturi. Au mai intrunit d. D. Burileanu 44 voturi.

D. I. Mătescu mulțumind pentru încrederea ce i s'a arătat, făgăduiește a conduce lucrările cu imparțialitate.

Chestori au fost aleși dnii I. Mavrocordat, I. Simionescu-Râmnicăneanu, Ath. Georgiu și I. Stănculeanu, iar ca secretari dnii Ion Agarici, Dr. Botescu, M. Carp, Hristoveanu, P. Ioanițescu, G. Meitani, A. Mihăilescu și Const. Stoicescu.

În aceeași zi în senat s'au format birourile fiind realeși dnii Cociășu Constantin, Ghîțescu G. Gh., Robescu Const. și Plessia G. Ion.

D. Plessia mulțumeste pentru încrederea arătată și își exprimă speranța că va putea să-și îndeplinească sarcina mulțumită concursului majorității de care nu se îndoiește și bunăvoinței minorității care se va bucura de o deplină imparțialitate.

Președintele d. B. Missir punând la vot alegerea secretarilor anunță că în urmă va consulta senatul pentru ridicarea ședinței.

D. N. Filipescu îl întrerupe pe președinte declarând că președintele n'are drept să ridice ședința.

Președintele spune că n'a spus așa ceva și pune capăt incidentului declarând că nu-i acordă cuvântul dlui Filipescu.

Se urmează alegerea secretarilor.

La desfacerea scrutinului biroul declară aleși secretari pe dnii: Botez Ioan, Călinescu C., Constantache Dimitrie, Constantinescu Titus, Isvoranu I., Sadoveanu Dr. și Vasiliu D. Vasile.

D. Missir, revenind asupra incidentului spune că mai mulți domni senatori l'au anunțat că pentru diferite nevoi vor să plece, dsa i-a rugat să mai stea fiindcă va propune după alegerea secretarilor ridicarea ședinței.

Consult acum Senatul dacă încuviințează ridicarea ședinței.

D. N. Filipescu cerând cuvântul protestează împotriva procedurii de a se ridica ședința după fiecare alegere făcându-se astfel cu neputință o discuțiune sau un control al opoziției.

Președintele răspunde că în procedura sa nici decum nu e intenția de a subtiliza desbaterile.

Senatul aprobă ridicarea ședinței.

Ședința de Mercuri a camerei a fost prezidată de d. I. Mătescu. În aceasta au fost aleși membrii în diferitele comisii ale camerei.

În ședința de Mercuri a senatului, prezidată de d. B. Missir, d. Dobrescu cere ca biroul să pună la dispoziție dosarul vânzării „Moarei Popovici” din capitală de către ministerul de războiu și roagă pe d. ministru de lucrări publice să pună la dispoziție dosarul de închiriere al gării Ploesti și contractele pe ultimii douăzeci de ani.

D. Dr. Toma Ionescu dorește să adreseze o interpretare. D. Missir îl roagă să-și anunțe interpelarea după votarea chestorilor.

Se aleg chestori dnii Ion Stavri-Brătianu, Al. Dellmarcu, G. Iliescu-Măciucă și In N. Pilat.

D. B. Missir declară vacante locul dela cole-

giul II Vâlcea în urma morții lui Valerian Urseanu și locul dela colegiul I de Ialomița în urma morții lui Atanase Stoicescu.

D. prof. Dr. Ionescu adresează o interpelare dlui prim-ministru asupra incoerenței politice duse de guvern, care pe față se declară neutru iar pe de altă parte permite directorului serviciului sanitar Dr. Sion să scrie articole pentru Germani în ziarul „Moldova”.

D. Beletii cere mai multe dosare privitoare la situația creiață unor magistrați din Olt.

D. Argetoianu interpelează guvernul asupra situației creiate României în urma felului pe care l'a urmat în politica externă și întreabă ce anume măsuri a luat în al 11-lea ceas, pentru salvarea intereselor țării.

D. N. Filipescu cere ministrului de războiu dosarul vânzării societății „Blau Gaz” și dosarele cu furniturile de echipament făcute la diferite regimente.

D. Ion Grădișteanu cere un tablou de toate vagoanele pentru export puse la dispoziție de ministrul lucrărilor publice în urma cererii celorlalte ministere.

Se aleg în urmă membrii în diferitele comisii prin tragerea la sorți.

Ședința de Joi a camerei a fost prezidată de d. M. Ferekyde. Pe banca ministerială dnii G. Mortzsum și I. G. Duca.

După cetirea sumarului ședinței precedente d. Barbu Delavrancea anunță o interpelare dlui prim-ministru privitoare la propaganda străină.

D. Delavrancea întreabă în 18 puncte, dacă străinii au drepturi politice în România, în consecință dacă aceștia pot înființa ziare prin care să răspândească idei protivnice idealului țării. Apoi, dacă s'au luat măsuri pentru oprirea imprăstierii unor anumite broșuri la sate, dacă nu crede că trebuie stăvilită activitatea coruptoare a unor miniștri străini; dacă guvernul nu crede că se face complice cu această operă neintervenind, etc.

Oratorul cere să se comunice aceste întrebări dlui prim ministru și să i-se fixeze o zi pentru dezvoltarea interpelării, adăugând că primește să o facă și în ședința secretă.

Intrându-se apoi în ordinea de zi se continuă alegerea membrilor în comisii.

Camera, la propunerea președintelui își ia concediu până Joi, în 26 Noembrie v.

În ședința de Joi a senatului primul ministru d. Brătianu a răspuns la interpelările ce i-s'au adresat.

Ședința e prezidată de d. B. Missir.

Pe banca ministerială: dnii I. Brătianu, Dr. C. Angelescu, V. Antonescu. După formalitățile obișnuite d. Dr. Toma Ionescu, adresează o interpelare dlui ministru de instrucție publică asupra unor numiri ilegale făcute la cele două universități.

Primul ministru d. I. I. C. Brătianu luând cuvântul zice că dacă ar fi fost ieri la Senat ur fi răspuns imediat la unele interpelări.

La interpelarea dlui Dr. Toma Ionescu aș fi răspuns că nu admit ca un funcționar să scrie în ziare.

Voi vorbi în această privință cu d. ministru de interne spre a lua măsuri.

Tot astfel răspund dlui Argetoianu. Credeam că are despre mine și despre simțimentele mele o convingere care nu mă va face să ies din rezerva ce mi-am impus, nu din voință ci din interesele superioare ale țării. Prin urmare nu voi răspunde la interpelarea d-sale.

S'a cerut apoi dosare de către d. Filipescu, unul cu caracter general, altul cu caracter special.

Sunt hotărît să împiedec cu cunoștința și voința mea, orice ar putea să fie în detrimentul apărării naționale.

Sunt unele exacte și altele neexacte, unele cari au fost cunoscute, altele cari nu au fost cunoscute, este și în interesul comun al opoziției și guvernului ca ele să nu ajungă a fi de domeniul comun.

În ce privește dosarele privitoare la cumpărarea Soc. Blau Gaz, cred că este în interesul general, ca atunci când se formulează o acuzație să nu refuz dosarele. Și de aceea acest dosar voi ordona să se dea.

În tot cazul nu admit să mi se ceară socoteala pe simple aluziuni.

D. N. Filipescu: Nu este vorba de aluziuni ci de fapte precise.

D. Brătianu: Regret, pot pune la dispoziție dosare ce ating onorabilitatea mea personală, iar nici într'un caz acele cari privesc apărarea națională.

D. N. Filipescu: Cer dosarul fiindcă este prescris în regulamentul nostru și nu o cer dela bunăvoința ministrului. Cer dosare fiindcă d. Brătianu a cerut dosare la 1913. D-sa să nu uite mai ales că a cerut o comisie de anchetă din care făceau parte și d. Morțun. D. Brătianu fuge de o anchetă.

Eu cer ancheta în numele opoziției celei mai numeroase ce a fost vre-odată, și în numele relațiilor ce trebuiesc să existe între guvern și opoziție. D. Brătianu își închipue că are o situație privilegiată în stat.

Astăzi se urmăresc denunțatorii dar doresc să se urmărească și vinovații. Nu cred că interesele apărării naționale îl silesc să refuze dosarul cu privire la echipament. Rețin un lucru felul de colaborare posibilă cu acest guvern.

D. Brătianu: Niciodată nu s'a înțeles că guvernul este dator să dea orice dosar. Este să se știe dacă guvernul are drept de a refuza anumite dosare. Eu nici cinci minute nu mi-aș permite să rămân pe banca ministerială dacă majoritatea conștiinței acelor cari judecă din punctul de vedere numai al interesului general, n'ar fi de acord cu mine (aplauze).

La 1913 s'a cerut anchetă după războiu, nu înainte de războiu.

D. N. Filipescu: S'a cerut în timpul războiului.

D. I. Brătianu: În timpul războiului d. Brătianu și-a făcut datoria ca orice chemat.

D. N. Filipescu: Astea sunt vorbe.

D. Brătianu: Eu în această chestiune mare între toate, iau răspunderea și singurul dosar pe care vi-l dau, este acela în care ați pus la îndoială dosarul personal.

D. Dobrescu: Spune că în calitate de reprezentant al poporului are dreptul să facă orice control și nu înțelege gestul dlui prim ministru de a i-se refuza dosarele. Să ni se dea voie ca la timpul oportun să răspundem cu atitudinea cu care ne răspundeți astăzi. Ni se pare că se creiază un privilegiu. Eu am cerut dosarul cumpărării unei mori și văd că mi se refuză.

Eu cred că cu științele pe cari le am pot verifica dosarul ce îl aveți.

D. Argetoianu: Se miră de răspunsul prealabil prin care primul ministru refuză de a-i răspunde la interpelare. Eu sunt tot așa de bun român ca și d. prim ministru. Si după ce imi voi dezvolta interpelarea sunt sigur că mi se va răspunde.

D. Toma Ionescu: Spune că răspunsul primului ministru nu-l satisface, intru cât d-sa declară că Dr.-ul Sion nu va mai repeta ceea ce a făcut. Declară că-și menține interpelarea.

Senatul continuă după aceste alegerea membrilor în comisii.

Președintele consultă senatul asupra viitoarei ședințe. Majoritatea cere ca ședința să aibă loc Joia viitoare.

D. Dobrescu: Depune o cerere semnată de șapte senatori printre cari și d. N. Filipescu prin care se propune ca senatorii să nu primească diurne pe tot timpul vacanței.

Cererea este trimisă în secțiuni.

Ședința viitoare va avea loc Joi în 26 Noembrie v.

PENTRU „ALBUMUL DECORAȚIILOR ROMÂNI”

nu uitați să trimiteți redacției „Românului” grabnic fotografiile vitejilor noștri și informațiunile necesare (locul nașterii, regimentul, vârsta și faptele răsplătite cu medalia respectivă).

In atențiunea comisiei administrative a tipografiei arhidiecezane.

În sinodul arhidiecezan din primăvara acestui an la discuția regulamentului pentru afacerile comisiei administrative ale Tipografiei arhidiecezane s'a ridicat un incident, pe care atitudinea „Telegrafului Român” îl face din nou actual. Anume la §. 20 lit. i, comisiunea organizatoare, căreia i se dase regulamentul spre cenzurare, propune să se facă adausul: „La alegerea redactorului și a colaboratorilor interni (ai „Telegrafului Român”) să se dea preferință persoanelor din cler.

Acest adaus ar fi fost logic și necesar.

„Telegraful Român” este ziarul oficios al arhidiecezei, al conzistorului, al preoției, deci al bisericii peste tot; este deci o consecvență logică că o persoană din cler — caeteris paribus — va servi cu mai bun efect și va apăra cu mai mult succes interesele bisericii și prestigiul preoției decât o persoană laică. Și fiindcă noi avem părerea cea mai bună — în principiu — despre pressă, considerând-o de un principal mijloc de educație, credem că o persoană din cler, cu cultură teologică și cu preocupări sufletești privitoare la tagma sa, va fi o mai bună garanță că „Telegraful Român”, va fi un bun ziar pentru preoți, o trambiță de chemare la împlinirea datoriei, care de trei ori pe săptămână ne va intra în casă și ne va înviora însuflețirea, pe care mediul și greutatea vieții caută să ne-o înnăbușe.

Majoritatea laică însă, după ce i s'a ridicat gogorița clericalismului, cuprinsă de temeri nejustificate a respins amandamentul.

Ca argument proaspăt — dar post festa — în sprijinul părerii corecte ce a avut-o comisiunea organizatoare din sinod, aduc următorul caz:

Între cei ce au desertat dela postul lor în decursul acestui războiu, sunt și câțiva preoți români. Și, desigur, „Telegraful Român” își împlinește o înaltă datorie patriotică când condamnă cu toată rigoarea desertarea acestor preoți. Desertarea este o apariție obișnuită în războaie chiar și în țările cu populație omogenă și se observă în toate straturile societății. În sociologie se și folosește ca măsură sigură pentru a stabili simțemintele de onoare, patriotismul, curajul, vitejia, diferitelor naționalități, a diferitelor tagme de oameni și a indivizilor singuratici. Și totul este ca ea să nu ia proporții prea mari. În privința aceasta negativă putem afirma cu toată liniștea ba chiar și cu toată mândria că poporul românesc din această țară și în special păstorii săi duhovnicești, preoțimea au dat dovadă de cel mai înalt patriotism, dând cel mai mic procent de desertori.

Constatând acest adevăr idubitabil, ne simțim datori a adăuga și pe al doilea: Desertarea nu desonorează pe preoțime mai mult decât pe oricare dintre celelalte tagme. Pressa serioasă și-a spus cuvântul său categoric desaproband cu energie și stigmatizând pe desertori, colectiv și individual, odată, cu demnitate, și ca pe lângă o faptă urită, a trecut, întorcându-și capul, la ordinea zilei.

Ce este însă această bălăcăreală în care se tăvăleşte cu atâta plăcere „Telegraful”? Nu există număr în care, prin articole de fond, antefileuri, la rubrica noutăților, la note și impresii, pretutindeni, să nu piseze această chestiune a desertorilor, exploatăndu-o, disecându-o, cu frenezie sub toate raporturile și pe toate gamele începând dela tonul cel mai patetic până la cel mai searbăd ridicol, dar totdeauna cu o totală lipsă de cel mai elementar bun simț.

Dar nu e destul cu atâta.

De păcatul desertării s'au făcut vinovați și câțiva preoți. Bine înțeles, că prin aceasta numele bun, cinstea tagmei preoțești nu s'a știrbit. „Telegraful” însă „foaia preoției” se silește el a împlini și acest lucru ca pe o datorie ce-i incumbă.

La tot prilejul, cu vreme și fără vreme ni se servesc știri proaspete, ce face popa X sau unde a vorbit popa Y.

Nu avem nimic de obiectat împotriva stăruinții suspecte și insinuante cu care „Telegra-

ful” împlătește această temă, cu toate că pentru o foaie bisericească s'ar putea afla și altfel de material și ne resemnăm când între desertori vedem cu predilecție pomeniți foști vrednici preoți, dar ne revoltăm când vedem în ziarul nostru oficios terfelindu-se și insultându-se cu atâta inconștiență numele de „popă”.

Suntem convinși că un cleric nu ar fi fost capabil de astfel de acte.

Tăranul folosește cu respect acest cuvânt, istoricul îl cinstește cu frumoase atribuții, și a trebuit ca tocmai „Teograful” să-i împrumute și să-i încetățenească nuanța injurioasă, pe care i-au dat-o străinii geloși de puterea magică și pentru ei misterioasă ce o avea preotul românesc asupra sufletului credincioșilor săi.

Și e cu atât mai condamnabilă această injurie, cu cât, după cum se vede din antefileul publicat în numărul 120, „Telegraful” intenționat stăruiește asupra calității de „preoți” a câtorva desertori, ceea ce e evident fals, fiind vorba aici de porniri individuale. Sau voiește „Telegraful” să insinueze lipsa de patriotism a preoției în general? Să o spună atunci categoric și vom lua măsurile în consecință.

Și dacă Germanii sunt atât de sensibili și folosesc represalii pentru denumirea injurioasă de: „les boches”, pe care le-au dat-o Francezii în războiul actual, să ne dea voie opinia publică să denunțăm injuria ce o face preoției ziarul său de casă „Telegraful Român” prin nuanțarea batjocoritoare a cuvântului „popă” și implicit pentru relele servicii pe care le aduce tagmei preoțești.

Asupra acestui caz atragem totodată atențiunea comisiei administrative a tipografiei arhidiecezane, care se compune din cei mai înalți dignitari ai bisericii noastre și în special rugăm pe Preacuvioșia sa p. arhimandrit Dr. Eusebiu R. Roșca, delegatul acestei comisii, să pună cât mai în grabă capăt acestei eclipse de conștiință a „Telegrafului”.

Un preot.

Iadul — scoborât pe pământ

Arhiducele Iosif despre luptele dela Doberdo.

Frontul italian, 2 Decembrie.

Arhiducele Iosif, comandantul trupelor combătute de pe platoul Doberdo m'a primit pe cel mai greu sector al frontului dela Isonzo și despre situație și soldații noștri precum și despre armata italiană, mi-a spus următoarele:

— *Cel dintâi cuvânt trebuie să-l am la adresa soldaților mei. Sunt cei mai mari eroi ai rezistenței, vitejii și suferințelor. În punctul cel mai greu al celui mai greu războiu, reprezintă cea mai eroică atitudine.*

— *Dacă este critică situația! Aici pe Doberdo, situația nu încetează de a fi critică. Luptele de aici sunt întotdeauna într-o vehemență sălbatică. Până când trupele mele sunt aici, Italianul n'are să ne spargă frontul. Soldatul italian este brav, îndrăzneț, înflăcărat. Atacă cu inversunare, dar este ușor de înfrânt. Ofițerii italieni luptă în cea dintâi linie de foc. Sunt vitejii și-și înțeleg pe deplin meseria. Nu e adevărat prejudițiul, că soldatul italian este laș și inferior.*

— *Cei cari susțin aceste afirmații, scad din valoarea vitejiei trupelor noastre. Eu am fost pe toate fronturile. Am fost pe cele mai grele: în Serbia și în Carpați, nicăieri însă soldații nu trebuie să lupte cu dificultățile condițiilor de aici. Dificultățile de aici, sunt maximele pretențiunilor războiului. Aici fiecare soldat trebuie să dea tot ce poate un bărbat. Luptele urmează nu numai cu dușmanul ci și cu stâncile Karstului, cu lipsa de apă, cu bora ascuțită, cu ploile: cu toate elementele cerului și a pământului.*

— *Frontul de pe Doberdo este cel mai expus. Cu drept cuvânt i se poate da numirea iadului coborât pe pământ. Fac toate posibilitățile pentru ca soldații mei să nu ducă lipsă de nimic. Bravi soldații sunt vrednici ca toată îngrijirea comandantului să le fie adresată zi și noapte. Jumătatea armatei mele este compusă din soldați ungari din Dobrițin, Seghedin, Ardeal și Budapesta. Fără ca să fiu preocupat pot s'o mărturisesc că soldații mei viteji decât ai mei nu luptă în războiul mondial.*

Comunicate oficiale despre mersul războiului.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele comunicate oficiale:

Budapesta, 3 Decembrie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rus: În unele puncte s'au dat lupte de artilerie.

Pe frontul italian: În urma atacurilor zilelor din urmă direcționate spre capul podului dela Tolmein și spre tranșeele noastre din direcția nordică cari atacuri s'au zădărnicit cu desăvârșire, ieri a fost liniște pe toată linia. La Oslavia am respins din nou un atac al Italianilor. Deasemenea s'au nimicit atacurile date contra coastei de nord al muntelui San Michel. Italianii s'au apropiat de pozițiile noastre scutiți de saci plini cu nisip. Gorița a fost din nou expusă violențelor canonade cari au pustiit centrul orașului.

Pe frontul sudostic: La vest dela Novibazar, trupele austro-ungare atașate cu mohamedani înarmați au făcut prizonieri 3500 Sârbi. În luptele din ținuturile marginase ale Mitroviței și lângă Ipec împreună cu noi au luptat mulți arnăuți. La festivalul de aniversare serbat la 2 Decembrie de trupele noastre în sanjaucul dela Novibazar și în Mitrovița, populația s'a alăturat cu însuflețire.

Berlin, 3 Decembrie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: Două monitoare dușmane au bombardat cu nesucces ținutul Westendei. Spre sud dela Lombartzy (lângă Nieuport) am surprins o avangardă franceză. Am făcut câțiva prizonieri. Pe întreg frontul situația zilelor din urmă este invariabilă. La vest de Reims un biplan francez a trebuit să aterizeze forțat de focurile noastre de artilerie. Cel doi ofițeri cari conduceau aparatul, i-am făcut prizonieri.

Pe frontul oriental: Pe cea mai mare parte a frontului evenimente de importanță nu s'au dat. Trupele din armata generalului Linsingen au surprins lângă Styr (la nord de linia drumului de fer Kowel-Sarin) un batalion rus din care au făcut prizonieri 66 soldați.

Pe frontul din Balcan: Spre sudvest de Mitrovița, luptele continuă cu isbândă. Am făcut prizonieri 1200 Sârbi.

Budapesta, 4 Decembrie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rus: Nici un eveniment.

Pe frontul italian: Dușmanul și-a continuat atacurile direcționate contra capului de pod dela Gorița și a părții nordice a litoralului Doberdo. La Oslavia și Podgora am respins slabe încercări de atacuri. Bombardarea orașului Gorița se continuă. Armata italiană, a atacat muntele San Michel și San Martino. Pe toate punctele însă, au fost respinși de trupele noastre.

Pe frontul sudostic. Trupele noastre au luat ieri cu asalt înălțimile situate la sud de Plevlie. La Stresnavița (spre sudvest de Sienița) am bătut pe Muntenegrinii. Spre vest dela Novibazar mohamedani înarmați au gonit bandele muntenegrene. La Novibazar și Mitrovița am transportat ieri 2000 prizonieri.

Berlin, 4 Decembrie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: Pe întreg frontul operațiunile au fost împiedecate din cauza ploilor și a furtunii.

Pe frontul oriental: Evenimente de importanță nu sunt. Comunicatul oficial rusesc din 29 Noembrie desmintit în ordinul de zi german din 2 Decembrie în întregime nu corespunde adevărurilor. Cu ocazia atacurilor rusești direcționate contra Mewelei (la sudvest de Pinsk) cari nu s'au putut efectua decât cu călăuzi cari cunosc ținutul mocirlos, comandantul diviziei noastre a căzut în mâni dușmane. Ceilalți ofițeri n'au fost prinși. Deasemenea este falsă afirmația că trupele austro-ungare au fost necesitate să se retragă la Kozlința și Tartorisk.

Pe frontul din Balcan: Luptele noastre în contra sectoarelor sârbești risipite în munți, se continuă cu succes. Numărul prizonierilor și a persoanelor intrate de bunăvoie în captivitate s'a urcat ieri la 2000.

Budapesta, 5 Decembrie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rus: Pe unele puncte lupte de artilerie.

Pe frontul italian: Pe frontul dela Isonzo, Italianii s'au mărginit ieri la lupte de artilerie. Numai la Oslavia au încercat zi și noapte unele atacuri. Le-am respins pe toate. Artileria dușmană dezvoltă acțiune mai potențată pe linia Tirolului și contra pozițiilor întărite din jurul Landroului.

Pe frontul sudostic: La Gelebici s'au dezvoltat lupte

vehemente. Muntenegrinii au fost respinși peste graniță de către o divizie de a noastră înaintată de către Focia. Spre sud dela Plevlie trupele noastre au respins contraatacurile violente ale Muntenegrinilor. Prada de războiu luată la Plevlie este: un milion gloanțe de infanterie și 100 lăzi umplături de tunuri. Spre sud de Novibazar am făcut 600 prizonieri.

Berlin, 5 Decembrie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental și oriental: Evenimente de importanță nu sunt.

Pe frontul din Balcan: În luptele urmate cu succes în munții situați la nordost de Plevlie și Ipek am făcut mai multe sute de prizonieri. La sudvest de Prizrend trupe bulgare au oprit și bătut dușmanul în retragere și l-au luat mai mult de o sută tunuri, multe muniții printre cari și 200 automobile. În munții Jamak (la sud de Dibra) și pe drumul dintre Kržova-Ochrida am respins trupe sârbești. Trupe bulgare și germane au intrat în Monastir. Atât din partea autorităților cât și a populației au fost primite cu bucurie.

Calendarul

partidului național român pe anul 1916.

ESTE GATA și zilnic se expediază cu poșta și cu trenul în toate părțile locuite de Români.

Calendarul partidului național este

CEL MAI MARE, MAI BOGAT și MAI IEFTIN
CALENDAR ROMÂNESC.

Articolele însuflețite, poeziile admirabile, scrierile induloștoare și frumoase de pe câmpurile de luptă, precum și glumele și poveștile morale, — toate scrise de cei mai de seamă scriitori ai noștri fac din acest calendar un odor prețios, care n'ar trebui să lipsească din casa nici unuia frate român.

Calendarul partidului național este cea mai însemnată publicație românească la noi în acest gen, și este singurul calendar care, prin conținutul său foarte bogat, poate mulțumi pe oricine.

Nimeni să nu-și cumpere calendar pe anul 1916 până nu a văzut mai întâi Calendarul partidului național român.

CONDIȚIUNILE DE VÂNZARE:

„Calendarul partidului național român” se vinde NUMAI PE BANI GATA.

Prețul unui exemplar 60 ileri, iar pentru trimiterea cu poșta 20 ileri deosebit de fiecare exemplar.

Dela 18 exemplare până la 30 ex. cu 10% rabat, nefrancat;

dela 30 exemplare până la 54 ex. cu 15% rabat, nefrancat;

dela 54 ex. până la 100 exemplare cu 20% rabat nefrancat.

Dela 100 exemplare în sus 20% rabat franco.

Pentru România costă exemplarul 1 cor. 40 fl.

Nici pe așteptare și nici cu rambursă — 10 exemplare nu trimitem, deoarece porto face mult! Asemenea cereri nu se vor lua în considerare.

Comenzile să se facă la adresa:

Administrația ziarului „Românul”, Arad str. Zrinyi Nr. 1a.

Profesorii — eroi: D. Nistor și V. Micula.

(Sfârșit).

Activitate științifică literară nu au dezvoltat iubiiții noștri dispăruți, în acea măsură, ca să se impue o tratare specială. Tinerețea lor e mai ales pentru Nistor — abia de 24 ani — o explicare. Dar dacă unele articole de jurnal, unele studii mai mici ale lor, împrăștiate pe ici pe colea, ne îndreptățesc la o constatare, apoi aceasta nu poate fi alta, decât că cu D. Nistor și V. Micula am pierdut și niște mănuiori dibaci ai condeului, niște făgăduieli în ogorul literaturii didactice.

În societatea românească, iubiiții noștri colegi, au fost totdeauna bine primiți, pentru valoarea lor internă și pentru exteriorul lor plăcut. Nistor era alintatul societății brașovene, era Nistorel cel simpatic, pe când Micula era invidiatul și modelul tuturor „pateri familias” nu numai la Brașov, ci și la Arad unde petrecuse 4 ani ca profesor la seminarul pedagogic. El era fericitul tată a trei copilași, frumoși, sănătoși și cuminiți. Erau mult respectați în societate regretații Nistor și Micula pentru germeii binefăcători ai purtării cuviincioase față de toți și ai conștiinței curate față de sine. Cinstea și omnia lor poate străluci tuturor ca exemplu. Ei încorporau în mare măsură totalitatea virtuților sociale și naționale românești. Cu mare dragoste pentru tot ce e românesc Nistor și Micula au ținut totdeauna la frumoasele obiceiuri românești. Ei s'au știut entuziasma pentru idealul culturii naționale, dându-și concursul la toate întreprinderile românești, unde erau reclamați. Sentimentul lor religios nu era numai la suprafață, ca la mulți intelectuali de ai noștri, ci adânc înrădăcinat în suflet. Sădit în ei dela natură, a fost cimentat în casa preotească din Arpătac alui Nistor, și în casa de fruntaș țaran din Fădimac alui Micula. Dar și ei însșiși și-au cultivat acest sentiment religios, prin cercetarea regulată a bisericii și prin considerarea scutului ce l'a dat biserica noastră, neamului în tot trecutul lui vijelios.

Dar ceea ce-i ridică deosebit de sus, în ochii tuturor, ceea ce-i face neuitați pentru posteritate pe Nistor și Micula e: *împlinirea conștientioasă a datoriei lor*. Pentru ea și-au jertfit ei în timp de pace — liniștea, timpul liber, pentru ea și-au sacrificat în vreme de grea cumpănă — viața. D. Nistor și V. Micula stau înaintea noastră ca doi martiri ai datoriei. Pururi vor străluci ei, pentru toți, elevi, profesori, militari și civili, ca modele de conștientiozitate, între toate împrejurările. Ca elevi îi știm printre cei premiați, ca studenți de-o hărnicie rară, ca profesori — educatori modeli. Cu satisfacție și mulțumire sufletească a putut să încheie Nistor activitatea sa nu tocmai ușoară de pedagog în internat după un an de zile. Cu mândrie și-ar fi amintit oricine în locul modestului Micula, activitatea benevolă extra-scolară a acestuia. Cinematograful — o întocmire model a lui — care l'a costat nu puțină muncă, dar care a cauzat mare bucurie sutelor de elevi — dă dovada unei înalte concepții de împlinire a chemării de educator, de sămănător cultural. Caracteristic pentru Micula e și cunoscutul caz al elevului din Kassa, care avea mare frică de examinarea de a doua zi. Aflând de aceasta Micula cu toată oboseala celor 6 luni de campanie, își consacră tihna primei seri de concediu instruirii lui până ce înțelese acesta problemele avute din matematică. Și desigur copilul n'a durmit în acea seară mai fericit decât Micula — pentru ocazia de a-l fi ajutat.

Însă cea mai mare probă de împlinirea datoriei, au dat-o iubiiții noștri profesori, în botezul sângelui. Trimbița, care a chemat floarea țării dela ocupațiunile lor pacifice să o apere de furtuna deslănțuită, toba care a sunat porunca înfrigurată a mobilizării, a deslipit și din corpul nostru profesoral, 5 puteri tinere. La glasul Țării au răspuns cu hotărârea bărbăților, cari vreau să-și facă datoria până în capăt și D. Nistor și V. Micula. Ei au mers cu focul idealismului ce-l aveau pentru fericirea iubitelor lor neam românesc; au mers cu entuziasmul ce-l hrăneau scumpei lor patrii. Au mers ca să dea pildă de conștientiozitate și pe câmpul de luptă, precum au făcut pe catedra de profesor. Pe Nistor îl vedem luptând ca un leu în Polonia rusească și în Galiția, pe Micula luptând ca un erou pe toate fronturile, începând cu Serbia, continuând cu Galiția și în urmă cu Italia.

Pretutindenea în mijlocul gloanțelor, în noroaiile tranșelor, în prăfăria strapățelor, în clocotul asalturilor, în iadul șrapnelor — au fost ei tot așa de neclintii stâlpi ai datoriei, după cum fuseseră în liniștea păcii culturale, între elevii și colegii lor iubiiți, în mijlocul datoriiilor de tot felul. Acolo au ajuns ei mari, nemuritori, acoperiți de aureola eroismului. Ca stâncă isbită de valuri, stătura ei în bătaia gloanțelor dușmane, căci aveau convingerea, că astfel își împlinesc suprema

datorie către neam și țară. Până ce ziua fatală de 17 Iunie curma viața stegarului de infanterie D. Nistor la Comarno, iar cea de 18 August pe a locotenentului de artilerie V. Micula, atins de un șrapnel, la Monte San Michel.... Două date cernite, două localități amărite, două nume iubite... Atunci au căzut două stele, ca semn de închinăciune, înaintea unor atari eroi...

Comemorând la serbarea Sfintei Sofia, patroana gimnaziului, amintirea profesorilor-eroi D. Nistor și V. Micula, noi ne-am făcut numai o sfântă datorie față de cei ce ne-au fost colegi și prieteni, față de cei ce au fost părinți sufletești și profesori, față de cei ce au fost slujitori a acestui altar.

Cu aceasta am voit ca profesori și elevi laolaltă să le împletim *cununa amintirii vecinice* din idealul ce i-a călăuzit.

Am voit ca împreună să ne încălzim de focul jertfei lor pentru datorie... Am voit ca împreună cu cei ce i-au cunoscut să vărsăm o lacrimă ce nu s'a putut strecura pe mormântul lor proaspăt din străini, să trimitem un oftat duios țării ce-i adoarme. Am voit cu cel ce i-au iubit — să le ridicăm în inimile noastre acel monument „aere perennius”!

Războiul european.

Liniște la granița Basarabiei.

Cernăuți. — La granița Basarabiei de câteva zile este completă liniște. Viornitețele și gerul cel mare i-a constrâns pe Ruși să-și înceteze atacurile. Ei s'au retras în tranșeele construite de mai dinainte pe întreg frontul.

Artilerie engleză spre Albania.

Berna. — Ziarului „Le Temps” i se telefonează din Londra:

Amiralul englez *Trudbirge* care a apărut Belgradul cu artilerie grea și de care nu s'a știut nimic de săptămâni întregi, este în drum spre Albania împreună cu cartierul principal sârbesc. Întâiul spital de campanie englez a fost adus din Mitrovița în Monastir.

Trupe anglo-franceze în Albania.

Berlin. — Lui „Vossische Zeitung” i se telegrafiază din Sofia: Șefii albanezi sosiți aici istorisesc că pe malul Santi Quaranta și la Durazzo au debarcat trupe mai mici ale Ententei. Aceste trupe aduc Sârbilor alimente și munițiuni. Din cauza ținutei dușmănoase a Albanezilor, aceste trupe anglo-franceze nu pot înainta. Conducătorii albanezi au declarat că Albanezi vor face și în viitor servicii amicale Bulgarilor.

Refugiați din Cetinje.

Losana. — Lui „Gazette de Lausanne” i-se anunță din Cetinje: Evacuarea Cetinjei a început. Cu două zile înainte băncile au fost transportate peste Albania în Italia. La băncile particulare din Cetinje cari sunt comandatele băncilor franceze și italiene, de asemenea sau făcut toate preparativele de transport. Hărțile de valoare ale băncilor și a reprezentanțelor diplomatice precum și paralele acestora le-au dus peste Albania la Roma. Ministerul de finanțe a părăsit Cetinje și s'a mutat cu reședința la Scutari.

Evacuarea Monastirului de către Sârbi.

Lugano. — Lui „Secolo” i-se anunță: Eri noaptea au început Sârbii evacuarea Monastirului. Primarul și prefectul orașului au susținut ordinea cu poliția civilă. Pe spital a fost arborat drapelul american. Patru mii măji metrice de alimente au fost predate misiunii sanitare americane.

Colonelul Vasici a declarat că se retrage către Resna. Până în momentul din urmă a contactat la ajutorul anglo-francez. Colonelul a lăsat pentru populație un manifest în care-i spune că este necesitat să se retragă *pentru o vreme*, se va întoarce însă. Comunicația liniei ferate cu Salonic urmează în toată regula.

Colonelul Vasici s'a plâns pentru că din cauza că n'a putut să aibă la timpul său ajutor francez-englez pentru apărarea Monastirului zădărnindu-se astfel planul rezistenței la Iser.

PENTRU „CARTEA DE AUR ROMÂNESCĂ”

nu uitați să trimiteți redacției „Românului” orice act, dovadă de vitejie

:-: :-: săvârșită de eroii noștri. :-: :-:

Trupele lui însă, în nădejdea victoriei aliaților și în încrederea redeșteptării Serbiei vor lupta până la ultima picătură de sânge.

Situația în Balcani.

București. — „L'Indépendance Roumaine” face bilanțul situației externe, cu prilejul intrării în luna 17-a a războiului european. Demne de remarcat sunt următoarele constatări:

„La dreptul vorbind, războiul e terminat în Serbia, felul principal al adversarilor a fost atins: joncțiunea Hamburg-Constantinopol este un fapt împlinit. De remarcat că particularitățile geografice se adaptă la planul puterilor centrale, căci, prin Serbia și Bulgaria linia ferată, după cum observă și „Messager d'Athènes”, trece prin un fel de coridor natural apărat de munți la nord și la sud. Deoarece obstacole naturale apar această cale ferată foarte importantă pentru scopurile economice și militare ale puterilor centrale, o operație ofensivă în contra lor trebuie să fie condusă cu forțe considerabile. Ne mai putând salva Serbia, aliații vor întreprinde deci, după toate probabilitățile, o acțiune largă în contra Bulgariei. Dar fi-vor în măsură să înceapă o astfel de campanie, având la spatele lor o armată grecească de mai multe sute de mii de oameni și ai căror șefi nu inspiră o încredere absolută? Iată punctul fundamental al problemei”.

Manifestul regelui Nichita.

Berlin. — Regele Muntenegrului Nichita a adresat manifestul dela vale către poporul său:

Armata sârbească s'a văzut silită să se retragă în munții Muntenegrului. De aci încolo vor lupta împreună forțele unite a celor două regate aliate, ca să pună cu eroism stavilă înaintării dușmanului. Poporul muntenegrin a rămas credincios eroismului străbunilor săi și mai bine moare, dar nu-și pleacă capul în jug. Aliații noștri puternici din apus au promis, că vor providea cu alimente populația muntenegrină și armata sârbească. Vom lupta în munte de pe un pisc pe altul, iar dacă va fi necesitate ne vom muta reședința de pe un munte pe altul, grupați neînfrânt în jurul regelui, cu vechiul eroism și neclintita persistență, care ni-o oțelște conștiința, că Muntenegru și aliații lui vor elupta biruința finală (Fremdeblatt).

Transporturile de trupe engleze.

Viena. — „Wallstreet Journal” din New-York și-a câștigat informația din anturajul comandamentului superior englez, că guvernul englez a închiriat la diferite societăți de navigație peste 100 vapoare, cu cari vor fi transportate în Marea Egee și Egipt noi trupe și material de războiu.

Ajutor italian.

Turin. — „Stampa” anunță: Trupele italiene au plecat, ca să ia parte în lupta pentru salvarea Serbiei.

Paris. — „Petit Parisien” e informat că cea mai mare parte a trupelor italiene nu merg în Albania, ci la Salonic, ca să ia parte în acțiunea balcanică a aliaților.

Propagandă italiană pentru război împotriva Germaniei.

Lugano. — Revoluționarii, aderenți ai lui Fasci, au ținut o adunare populară în Milano, în care au cerut ca Italia să-i declare război Germaniei. Grupul revoluționarilor din Genua au ținut o adunare similară, după care s'au dus la prefectură, rugându-l pe prefect, să aducă la cunoștință dorința adunării la Roma.

Poliția din Roma a oprit demonstrațiile publice împotriva Germaniei.

Intărirea escadrei japoneze din apele chineze.

Stockholm. — Se telegrafiază din Tokio: Japonia a hotărât, ca să sporească cu câteva vase a treia escadră japoneză din apele chineze, lărgindu-se sfera de acțiune a acestei escadre în Marea sudică.

În cercurile politice se crede că probabil, că actualul prim-ministru japonez își va da demisia, iar urmașul lui va fi, după cum se vorbește, fostul ministru de externe Kato.

Atitudinea Greciei.

Atena. — În cercurile politice grecești se afirmă că guvernul grecesc având în vedere impasul în care se găsește în privește aprovizionarea Greciei pe mare și pentru ca să ocolească înlăptuirea amenințărilor brutale din partea Intelegerii s'a decis să ție cont de această situație răspunzând la nota Intelegerii că Grecia în principiu e aplicată să împlinească Pretențiunile Intelegerii, cari nu sunt împotriva neutralității și a drepturilor suverane ale țării. O comisie mixtă compusă din experți militari va avea să stabilească întru cât corespund condițiunile puse de Intelegerie guvernului grecesc.

Atena. — Intelegeria a cerut în nota sa ca Grecia să încredințeze administrarea Salonicului și a împrejurimii lui unui comitet administrativ compus din Englezi și Francezi.

Guvernul grecesc a refuzat această cerere, dar în orice moment se poate aștepta ca Anglia și Franța să ia în mână administrarea Salonicului aplicând forță.

România așează barajii de mine în Dunăre.

București. — Ziarele oficiale publică următorul comunicat:

„Autoritățile noastre au luat dispozițiile necesare pentru ca barajii de mine să fie așezate pe partea românească a Dunărei, dela punctul Turk-Smil la frontiera româno-bulgară până la klm. 430 și dela Galați până la punctul Gura Prutului.

Navigațiunea în aceste zone fiind primejdioasă vasele de comerț nu vor circula decât fiind conduse de piloți autorizați. Vedete vor staționa la intrarea acestor zone.

Aceste măsuri au fost notificate de ministerul de externe reprezentanților puterilor, trimițându-se și întiințări autorităților de prin porturi”.

Rămășiile armatei sârbe au trecut hotarul Albaniei. — Din sursă engleză.

Poldha. — Cu privire la campania din Serbia trupele germane se retrag din Serbia și se trimit la Rusciuk, vestit port dunăeran, pentru a apăra Bulgaria de invazia Rușilor, care pare apropiată.

Trupele țarului, în număr de 2 sau 3 sute de mii sunt îngrămădite în Basarabia pe malurile Dunărei, cari alcătuiesc o minunată cale de navăire în Bulgaria. După o telegramă de azi reese că forțele sârbești au trecut hotarul Albaniei, croind și drum prin trecători care formează piedeci foarte mari pentru înaintarea unei armate. Teamă pentru aceste trupe atât de dureros înfrante și atât de viteze, pare a se mai înlătura puțin. Urmează retragerea cu multe dificultăți în josul Serbiei înspre Prisrend, oraș închis la hotarul Albaniei, la o oarecare distanță în jos de Dibra. După știri din Paris Sârbii probabil vor încerca să lupte în drumul lor, sporind șansa de a realiza unirea cu aliații. După știri din Salonic Bulgarii atacă Krusevo la 25 mile în sus de Monastir unde e iarăși panică.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 6 Decembrie 1915.

Filosofie...

Eminentul și subtilul prozator d. Brătescu-Voinesti își continuă interesantele scrisori consacrate măcelului european. A patra scrisoare a apărut acum în noul număr al „Vieții Românești”. Ea este o continuare a aceleiaș teze începute în scrisorile anterioare.

D. Brătescu-Voinesti care se află adânc sguduit de urgia războiului european, face în scrisoarea aceasta pură filosofie. Și lucrul e firesc. Pentru un visător care toată viața n'a fost sugestionat decât de un singur vis mareț, pacea între oameni, războiul de astăzi n'a putut avea decât o înrăurire puternică care îndurerează și surescită cu atât mai mult cu cât observi și raționezi tot ce se petrece pe fronturile de luptă.

Și de aceea e explicabilă următoarea filosofie a distinsului analist:

„Fiecare zi a venit de atunci cu învățământul ei,

pentru a-mi întări această încredințare; iar azi în fața acestui măcel fioros, se poate striga: „ce înapoiată a rămas omenirea!” dar cred că mai drept e să strigăm „ce rău e condusă omenirea!”

Căci popoarele nu merg de capul lor, ci sunt conduse de cărmuiri legitime; cancelari, miniștri, diplomați, cari-și impun voința lor.

Dintr'o înlesnire de vorbire zicem în vremuri normale: Franța, Germania, Rusia, Austria; și continuând a zice tot astfel în vremurile de urgie ca aceasta prin care trecem acum, săvârșim păcatul de a alcătui neamurilor toată vinovăția unei minorități de conducători.

Zicem Rusia, și aceasta înseamnă, amestecate la un loc, în aceeaș oală, toate virtuțile constructive ale unui neam și toată vinovata nepricepere a conducătorilor ei politici. Pușkin, Tolstoi, Turgheniev, Aviazot, Ciaikowski, Kropotkin, toți artiștii, toți învățați și toți protestatorii executați, surghiumiți în Siberia ori fugiți în lume, toată hărnicia poporului și toți mecanicii anonimi ai muncii creatoare, toți sub numele generic de Rusia, ies egal de răspunzători de ticăloasa conducere, în realitate exercitată de o infamă minoritate.

Zicem Germania, și aceasta înseamnă că toți învățații, toți artiștii, toți muncitorii, toate virtuțile constructive ale neamului german, sunt egal de răspunzătoare de păcatul săvârșit de un pumn de conducători, uitând că dreptul de a pregăti și de a porni un războiu e apanajul exclusiv al suveranului”.

La aceste concluzii ajunge autorul lui „Niculiță Minciuță”. Deducția filosofică este de sigur consecința unei stări sufletești prea încărcate din cauza grozăviilor pe cari zi cu zi le aduce războiul.

...Și când nu mai ai puțină resemnări, rațiunea în luptă cu ea însăși, te goneste par'că involuntar, aproape inconștient, spre anarhie — cu toate că în fond ești un suflet generos și un visător al păcii universale...

În așa fel apare, printre rânduri, filosofia dlui Brătescu-Voinesti. („Mișcare”).

Guvernul român a vândut Germaniei 58,000 vagoane grâu. Guvernul român a încheiat contract cu un consorțiu german pentru vânzarea a 58,000 vagoane de grâu, pe prețul de 3 mii 500 lei vagonul, preț fixat de comisiunea de agricultori dela ministerul lucrărilor publice.

Dăruire. D. Dr. Nicodin Cristea, capelan preot și catechet în Cuj și soția sa nasc. Eugenia Roșca din Fișez Sâmpetru au trimis la „Gazeta Transilvaniei” suma de 20 cor. pentru cei ce și-au pierdut lumina ochilor și li s'au amputat mâinile sau picioarele, ca răscumpărare a anunțurilor de căsătorie, serbată în 27 Noemvrie în Agârbiciu.

Răscumpărare de felicitări. D. profesor Gavril Precup din Blaj s'a răscumpărat felicitările de ziua numelui din 8/20 Noemvrie dăruind 10 cor. a „fondul orfanilor și văduvelor de meseriași români din Blaj”, iar 10 cor. pentru soldații români invalizi.

Îmrolările amânate. Semioficial se anunță că asentații din luna Oct. și Nov. cari trebuiau să se prezinte la 6 Decemvrie, s'a amânat pentru 15 Decemvrie. Astfel glotașii asentați vor trebui să se prezinte numai la 15 Decemvrie. Perspectivele favorabile ale timpului pentru lucrările de câmp, au dat naștere la această amânare de câteva zile. Comanda militară a apreciat aceste motive îndemnate de cari a dat ordinațiunea ca asentații să se prezinte la 15 Dec. în loc de 6 Decemvrie cum se publicase. Consiliul capitalei va lansa publicații cari vor aduce la cunoștința publicului aceasta nouă dispoziție.

Sudul Ungarici nu mai este teritoriu intern al operațiunilor militare. Marile operațiuni militare din Balcani, au apropiat sudul Ungariei de câmpul de luptă. Ordinațiunea din luna Septemvrie a ministrului de interne a împărțit o iar restul ca teritoriu intern al operațiunilor de războiu.

Înaintarea trupelor noastre în Serbia au îndepărtat tot mai mult câmpul de luptă de frontiera sudică, astfel încât și ordinațiunea ministerială a devenit insuficientă. Ministrul de interne I. Sándor a adresat prefectului Ioanovich Sándor o telegramă în care îi comunică următoarele dispozițiuni:

În urma ordinațiunii comandantului suprem al armatei, cu începere de 1 Dec. teritoriul intern al operațiunilor militare aparține celui extern. Hotarul liniei nordice a teritoriului intern de pe frontul sudostic este format de ținutul

dela Șabaci-Sava spre ost la Sava și Dunăre. Cu privire la călătoria în Serbia se vor da ordinațiuni speciale. Pentru publicul călător aceasta ordinațiune este de mare importanță. Astfel pentru călătoria la Verșet, Biserica-albă, Panciova ș. a. nu se mai cere îngăduința specială din partea autorităților militare ci numai legitimația din partea poliției. Comanda militară din Timișoara de asemenea a primit toate dispozițiile referitoare la aceste ultime ordinațiuni.

Poetul Octavian Goga în turneu prin România cu „Domnul Notar”. Se anunță din București: Poetul Goga s'a hotărât să întreprindă un turneu prin țară însoțit de o trupă teatrală în frunte cu artiștii dela Teatrul Național d. și dna Vasile Leonescu, care se reprezintă piesa lui „Domnul Notar”.

Actualmente mai fac turneuri prin România două trupe teatrale, una în frunte cu d. și d-na Victor Antonescu, cari au făcut turneul în Ardeal în 1913. A doua trupă e sub conducerea dlui Const. Mărculescu, care iarăși a fost în Ardeal cu trupa Antonescu.

Berlin—Budapesta—Constantinopol. „Magyar Távirati Iroda anunță: După o întrerupere de șaisprezece luni, comunicația liniei ferate dintre Berlin—Budapesta—Constantinopol se va restabili săptămâna viitoare. Cele două trenuri expres accelerate vor pleca în același timp dela locul destinației și se vor întâlni la Timișoara unde cu ocazia aceasta se va aranja un festival. Reconstituirea acestei linii va aduce publicului mari servicii. De două ori la săptămână se va face comunicație stabilă de trenuri de povară cecece va facilita transportul dintre statele aliate. Pentru transportul din Anatolia în Germania a materiei alimentare și a celor brute Germania expediază în Anatolia 10 locomotive și 200 vagoane.

Societatea bis.-lit. „Alexi-Șincal” a teologilor gr. cat. de Gherla, în ședința ținută în 28 Noemvrie c. s'a constituit astfel:

Președinte: Victor Iliș c. IV, v.-președinte: Vasile Herman c. IV, secretar: Liviu Hales c. III, cassar: Augustin Gud c. III, controlor: Petru Rizo c. IV, econom: Ioan Medan c. III, bibliotecar: Ioan Buzila c. III, Demetriu Mészáros c. III, notar: Ioan Bârsan c. II, arhivar: Anton Mălaiu c. II, v.-notar: Iuliu I. Criste. Comisia literară: Gavril Péter c. IV, Vasile Zoicașiu c. IV, Nicolae Pop c. III, Liviu Halles c. III, Ioan Bârsan c. II, Augustin Talos c. II, Iuliu I. Criste c. I, Octavian Sonea c. I.

Prisonier. Aflăm, că d. Octavian Pop inv. în Lipău (comit. Sătmar) a fost făcut prisonier în 15 Septemvrie, în luptele ce s'au dat lângă râul Bug.

Furnisori de armată condamnați. Din Timișoara se anunță: Consiliul de cinci al tribunalului de aici, după debateri de două zile a condamnat ieri pe comerciantul Klein David și Steinfeld Lajos pentru abuzuri comise cu furnizări de armată, pe cel dintâi la 5, pe al doilea la 8 luni închisoare.

Ger mare în Săcuime. Aproape în toată țara gerul s'a schimbat într'un timp de primăvară. Numai în săcuime, în Ardeal gerul nu s'a înmuiat. În comitatul Ciucului, în urma ninsorilor neobicinuit de mari, a urmat un ger aspru de iarnă cumplită. În valea Oltului, zile întregi a băntuit vânt și furtună. Barometrul se urcă peste zi la 20—22 C., noaptea se coboară și la 30 grade.

Boala moștenitorului de tron rus. Din Cristiania se anunță că boala moștenitorului rus este provenită din îndepărtarea glandulelor tiroide. Medicii n'au reușit încă prin operație să-i scoată glandulele. În mai multe locuri au constatat umflături foarte grave de glandule și medicii vor să facă noi încercări de operație, cecece pare însă foarte primejdios.

Cum se face numirea de preot la Hodorog? Ni se scrie din Sătmar: Prin numirea preaînțeleaptă a dlui Huban de vicar episcopesc în Săcuime, parohia românească din Sătmar a devenit vacantă. Acum s'a publicat concurs cu

termenul de 31 Decemvrie. Reflectanții au să-și înainteze cererile adresate magistratului orășenesc vlădicului Miklóssy, însoțite de un atestat oficios din partea pretorului în cecece privește „conduita patriotică”.

Va să zică preotul român și acum trebuie să-și dovedească în scris patriotismul..., par'că zilele grele prin cari trecem nu vorbesc destul de răspicat despre ținuta preoției noastre... Auzim, că preoții Vasile Ardelean din Vetiș, D. Baști din Viile-Sătmarului, și Aurellu Mureșan din Dindileag conform dorinței de sus și-au dovedit această ținută în scris.

Și încă ceva: astfel de numiri permite bulla Cristifide?

Pastorala primatului Mercier. Din Geneva se anunță: Ziarele franceze comunică știrea din Le Havre despre o nouă pastorală a primatului Mercier, în care între altele scrie următoarele:

— *Viața națională stagnează. Fabricile ne sunt închise, munca din ateliere pausează, universitățile nu țin prelegeri. Mille și mille de părinți, soți și tineri tânjesc în captivitate străină și-și riscă viața în tranșee. Plâng mamele și copiii, trăim timpul urei și a măcelului.*

Maxim Gorky grav bolnav. Lokalanzeiger primește din Stockholm știrea despre boala gravă a lui Maxim Gorky. Ziarele rusești scriu că starea i este foarte agravantă. Cu toate că Gorkij face parte din neamul cu care ne măcelărim de un an și jumătate, știrea despre boala lui o primim cu profunde regrete. Gorkij este unul dintre cei mai mari mângăietori ai omenimii, poetul miseriilor și al nenorociților. Știm de mult că are un fisic subred, și a petrecut ani dearândul în clima Italiei pentru ca să-și remedieze boala de plămâni și nu odată ne-a înrtistat știrea nebazată a agoniei lu. Pentru toată omenimea ar fi o mângăiere dacă aceasta nouă știre ar primi o grabnică desmintire.

Inchiderea universităților din Barcelona. Din Barcelona se telegrafiază că studenții universitari de acolo au aranjat mari manifestații contra rectorului universității. Studenții au dat un adevărat asedu contra edificiului universității. Din cauza aceasta prelegerile s'au sistat pe timp nedeterminat.

Ger aspru în Bulgaria. Din Sofia se anunță: Biroul central meteorologic anunță că în Sofia a fost un ger de 25 grade Celsius, în Cüstendil de 22 și în Plevna de 20 gade. Dela 1881 în Sofia nu s'a pomenit un frig mai mare de 17 grade sub zero.

Texas. Din New-York se anunță că în urma unei știri din Laredo (Texas), o bandă de hoți din Mexico a comis un atentat de explozie contra unui tren acclerat dintre Monterey și Tampico. Trenul care a aparținut societății internaționale de trenuri din Mexico a fost aruncat în aer și 80 voiagiori au căzut jertfă.

Cafea lefină de Crăciun!

Firma noastră de import F. A. DEGAN în FIUME (Postaflok nr. 163) ne avizează că a primit un transport mare de cafea, deci o vinde cu prețuri tare reduse. — Scrieți românește!

No. 1	Cafea Santos, aleasă și frumoasă	1 kgr.	4-80 cor
10	” Cuba fină, frumoasă	1 kgr.	5 00 ”
14	” Cuba cea mai fină	1 kgr.	5-40 ”
15	” Cuba măgele aleasă	1 kgr.	5-40 ”
16	” Cuba specialitate	1 kgr.	5-80 ”
24	” Ceylon fină	1 kgr.	5-60 ”
21	” Java aurie	1 kgr.	5-40 ”
106	” Victoria cea mai fină	mixtură 1 kgr.	5-80 ”

5 kgr. se trimite cu poșta francat și vămuț prin rambursă.

Vești din Olanda spun că se va urca prețul la cafea în mod ne mai auzit și multe calități vor lipsi. Provedeți-vă la timp pentru Crăciun, căci și așa ajunge cu întârziere.

Bibliografie.

A. Banclu: *Dr. Alexandru Bogdan (pagini comemorative; reproducere din anuarul LI al liceului românesc din Brașov).* Broșura a apărut în tipografia A. Mureșianu: Branisco et Comp. din Brașov (str. Prundului 15) și costă 1 cor. Venitul curat este destinat pentru „Casa de lectură Dr. Alexandru Bogdan”.

A. Cotruș: *„Sărbătoarea Morții”, un volum de poezii inspirate de războiu. Se poate comanda la librăria Concordia și Librăria Diecezană în Arad, la librăria Minerva Lugoj, la Librăria Arhidiecezană din Blaj și la librăriile Ciurcu și Chirolu din Brașov. Prețul 1.50 cor., plus porto poștal 10 filerl.*

B. Marian: *„Dicționar de citate și locuțiuni străine”, este întâiul dicționar în românește, care conține citații și locuțiuni latinești, grecești, italienești, englezești, franțuzești și nemțești, care poate fi utilizat cu mult folos de oricine. Se poate procura dela toate librăriile bucureștene pe prețul de 2 lei, plus porto poștal.*

Dr. Alexandru Nicolescu, secretar metropolitan în Blaj: *„Adevăruri eterne” (meditații, predici, conferințe, cuvântări ocazionale).* A apărut în Blaj, la Tipografia seminarului teologic. Prețul 3.20 cor.

Ultima ora.

PREPARATIVE DE RĂZBOIU ÎN ROMÂNIA.

Zürich. — *„Corriere della Sera” i-se anunță din București: Se comunică oficial că partea românească a Dunării a fost întărită, la ce România are drept, ca nu cumva să fie atacată dinspre Dunăre. În noaptea de Duminecă spre Luni au fost transportate pe Dunăre la Rusciuc 3 regimente austro-ungare și germane. Pe linia Rusciuc-Sumen trupele bulgare au fost înlocuite cu trupe turcești. Ministrul de războiu al României a dat ordin ca numărul depozitelor militare dela Dunăre să fie întărit. Rusia a concentrat în Reni și Ismail 100 mii soldați, din 88 mii aparținători armatei active. La Olgrad stau alte trupe gata. În Odesa sunt în formațiune noi corpuri de armată. Pe frontul din Basarabia s'a provocat pe cale artificială o revărsare a Dunării. Trupele române cari se găseau între Rusciuc și Reni, au fost duse de acolo. România a cumpărat mari cantități de cărbuni dela Rusia. Din porturile rusești din Marea Neagră se trimit în România 5000 vagoane cu vite cornute.*

TUNURI DE 30.5 CM. CALIBRU LA DARDANELE.

Constantinopol. — *Crearea comunicației cu puterile centrale servește în primul rând provederea artileriei dela Dardanele cu tunuri de calibru 30.5 cm. și 24 cm., cari au și sosit.*

FRANCEZII FORTIFICĂ SALONICUL.

Sofia. — *Aviatorii bulgari raportează că trupele înțelegerii construiesc pozițiuni puternice la Salonic, ca să se poată apăra împotriva unui eventual atac din partea trupelor austro-ungare-germane.*

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

TELEFON
NRUL. 750.

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

TELEFON
NRUL. 750.

„CONCORDIA”

: SOCIETATE PE ACȚII. :

ARAD

STRADA ZRINYI. NRUL. 1|a.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișee, precum și cu cele mai moderne litere primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre, tipăriți pentru bănci și societăți, precum și tipăriți advocațiale, invitări de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări în această branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

**Executare
promptă. :**

**Prețuri :
moderate :**